

Vergaderjaar 2018–2019

35 210 X

**Wijziging van de begrotingsstaten van het
Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2019
(wijziging samenhangende met de
Voorjaarsnota)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Artikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten

B. BEGROTINGSTOELICHTING

De departementale begroting

1. LEESWIJZER

De voorliggende eerste suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2019 van hoofdstuk X van de begroting van het Rijk.

In deze eerste suppletoire begroting van Defensie zijn de besluiten van het Kabinet over de Voorjaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet dient dan ook in samenhang te worden gezien met de Voorjaarsnota. Als gevolg hiervan wordt de Defensiebegroting 2019 verhoogd tot € 10,9 miljard verwacht.

In paragraaf 2.1 wordt de cijfermatige aansluiting ten opzichte van de ontwerpbegroting uiteengezet. Vervolgens worden in paragraaf 2.2 de belangrijkste begrotingswijzigingen op deze begroting van het Ministerie van Defensie vermeld, waarna deze in de paragrafen 2.3, overzicht uitgavenmutaties en 2.4, overzicht ontvangstenmutaties worden toegelicht. Afsluitend is in paragraaf 2.5 per artikel een tabel opgenomen met daarin de budgettaire gevolgen van beleid en de uitgaven- en de ontvangstenmutaties. Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting in € miljoen)	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2. HET BELEID

2.1 Voorstel van wet

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de uitgavenbegroting 2019 van het Ministerie van Defensie (X) ten opzichte van de ontwerpbegroting met een bedrag van

€ 404,8 miljoen te verhogen. Voor het begrotingsbedrag van de ontvangsten 2019 wordt voorgesteld dit met € 13,8 miljoen te verhogen. Dit leidt voor het Ministerie van Defensie tot een uitgavenbudget van € 10.881,8 miljoen en een ontvangstenbudget van € 325,5 miljoen. De begroting voor de in 2019 aan te gane verplichtingen stijgt met € 404,8 miljoen tot

€ 13.129.7 miljoen. De cijfermatige aansluiting ten opzichte van de ontwerpbegroting 2019 is als volgt:

Uitgaven (in duizend euro)

Stand ontwerpbegroting 2019	€ 10.477.053
Wijzigingen 1 ^e suppletoire begroting 2019	€ 404.783
Stand begroting Defensie (X) in de Voorjaarsnota 2019	€ 10.881.836

Ontvangsten (in duizend euro)

Stand ontwerpbegroting 2019	€ 311.693
Wijzigingen 1 ^e suppletoire begroting 2019	€ 13.811
Stand begroting Defensie (X) in de Voorjaarsnota 2019	€ 325.504

2.2 Belangrijkste begrotingswijzigingen

Met deze voorjaarsnota investeert het kabinet verder in Defensie. De Minister-President heeft in december het nationaal plan Defensie-uitgaven bij de NAVO aangeboden. In dit plan bevestigt de regering haar politieke intentie om structureel te investeren in een aantal prioritaire capaciteiten, die aansluiten bij de capaciteitendoelstellingen van de NAVO. In lijn met deze intentieverklaring wordt hiervoor structureel extra geld vrijgemaakt. De extra middelen worden primair aangewend voor prioritaire capaciteiten. Deze extra middelen zijn verwerkt in de 1^e suppletoire begroting. Zodra de precieze bestedingsdoelen zijn bepaald, worden de middelen doorverdeeld naar de betreffende artikelen. Het betreft de volgende reeks welke na 2024 fluctueert en vanaf 2030 structureel € 162 miljoen bedraagt:

bedragen x € 1 mln.	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Capaciteitsdoelstellingen NAVO	10	42	249	358	406	461

Er zijn tevens middelen vrijgemaakt voor extra grensbewaking en voor de uitvoering van de Geïntegreerde Aanwijzing voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Als gevolg van de *Brexit* zal extra grensbewaking nodig zijn. Het kabinet stelt structureel € 3 miljoen beschikbaar voor de KMar om de capaciteit voor grensbewaking verder te versterken. Bij het vaststellen van de Geïntegreerde Aanwijzing voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2019–2022 is geconstateerd dat meer inzet gewenst is van de AIVD en MIVD op enkele doelstellingen. Om invulling te geven aan deze doelstellingen wordt de capaciteit van beide diensten uitgebreid. De benodigde capaciteiten worden stapsgewijs opgebouwd in lijn met het absorptievermogen van beide diensten. Vanaf 2022 betreft het structureel € 29 miljoen in totaal voor beide diensten (€ 14,5 miljoen AIVD en € 14,5 miljoen MIVD).

2.3 Uitgavenmutaties

Uitgavenoverzicht (bedragen x € 1.000)

Toelichting	Omschrijving	Artikelen	Totaal
	Begroting 2019 (incl. amendementen en NvW'n)		10.477.053
	Belangrijkste suppletoire mutaties		
1	Capaciteitsdoelstellingen NAVO	12	10.000
2	Grensbewaking Koninklijke Marechaussee	12	3.000
3	MIVD	12	1.000
4	Personeelsagenda	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10	5.800
5	iDevices	7	26.000

Toelichting	Omschrijving	Artikelen	Totaal
6	VUT/WUL-compensatie	2, 3, 4, 5, 7, 8, 10	67.000
7	Vastgoed, inrichting en facilitaire ondersteuning	8	25.000
8	Dekking t.b.v. iDevices, Personeelsagenda, VUT/WUL, vastgoed, inrichting en facilitaire ondersteuning	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10	- 123.800
9	Loonbijstelling	12	144.013
10	Prijsbijstelling	12	91.458
11	Eindejaarsmarge Defensie	12	81.506
12	Eindejaarsmarge HGIS	1	48.081
13	Interdepartementale Budgetoverhevelingen	2, 5, 6, 7, 8, 9,10	7.845
	Overige mutaties		17.880
	Stand 1e suppletoire begroting 2019		10.881.836

De totalen kunnen afwijken van de som van de losse delen als gevolg van afrondingen

Toelichting overzicht uitgavenmutaties

1. Capaciteitsdoelstellingen NAVO

De Minister-President heeft in december het nationaal plan Defensie-uitgaven bij de NAVO aangeboden. In dit plan bevestigt de regering haar politieke intentie om structureel te investeren in een aantal prioritaire capaciteiten, die aansluiten bij de capaciteitendoelstellingen van de NAVO. In lijn met deze intentieverklaring wordt hiervoor structureel extra geld vrijgemaakt. De extra middelen worden primair aangewend voor prioritaire capaciteiten.

2. Grensbewaking Koninklijke Marechaussee (KMar)

Het kabinet stelt structureel € 3 miljoen beschikbaar voor de KMar om de capaciteit voor grensbewaking verder te versterken.

3. MIVD

Bij het vaststellen van de Geïntegreerde Aanwijzing voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2019–2022 is geconstateerd dat meer inzet gewenst is van de AIVD en MIVD op enkele doelstellingen. Om invulling te geven aan deze doelstellingen wordt de capaciteit van beide diensten uitgebreid. De benodigde capaciteiten worden stapsgewijs opgebouwd in lijn met het absorptievermogen van beide diensten. Vanaf 2022 betreft het structureel € 29 miljoen in totaal voor beide diensten (€ 14,5 miljoen AIVD en € 14,5 miljoen MIVD).

4. Personeelsagenda

Defensie verwacht, vooral vanwege ondervulling, een onderrealisatie op de begroting. Deze wordt deels ingezet voor de Personeelsagenda. De Personeelsagenda bevat maatregelen ten behoeve van het personeel, waaronder behoud- en wervingsmaatregelen, modernisering gezondheidszorg van Defensie en de herijking van het voorzieningenstelsel buitenland.

5. iDevices (30.000 stuks)

Een deel van de verwachte onderrealisatie als gevolg van ondervulling is ingezet voor o.a. de uitbreiding van *iDevices*. Besloten is om aan elke medewerker een *iDevice* te verstrekken.

6. VUT/WUL-compensatie

Naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak wordt voor alle militairen die in 2014 ingehouden VUT-equivalente premie terugbetaald en wordt het deels wegvallen van de WUL-compensatie (als gevolg van het stoppen van de VUT equivalente premie) met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2014 ook structureel hersteld.

7. Vastgoed, inrichting en facilitaire ondersteuning

Voor het verminderen van het achterstallig onderhoud op vastgoed, het verbeteren van de legering en de facilitaire dienstverlening is € 25 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de, vooral vanwege personele ondervulling, verwachte onderrealisatie.

8. Dekking t.b.v. iDevices, Personeelsagenda, VUT/WUL, vastgoed, inrichting en facilitaire ondersteuning

Defensie verwacht, m.n. vanwege een lagere personele vulling, een onderrealisatie op de begroting. Deze wordt o.a. ingezet voor de hierboven genoemde aanschaf van *iDevices*, de Personeelsagenda, de VUT/WUL-compensatie, vastgoed, inrichting en facilitaire ondersteuning.

9. Loonbijstelling

De loonbijstelling tranche 2019 van € 144,1 miljoen is toegevoegd aan de Defensiebegroting. Deze tranche bestaat uit een vergoeding voor de contractloonontwikkeling en de ontwikkeling in sociale werkgeverslasten. De loonbijstelling is geparkeerd op artikel 12 en zal met de tweede supplettoire begroting voor 2019 en meerjarig in de ontwerpbegroting 2020 worden toegewezen aan de betreffende artikelen.

10. Prijsbijstelling

De prijsbijstelling tranche 2019 van € 91,5 miljoen is toegevoegd aan de Defensiebegroting. De prijsstelling is geparkeerd op artikel 12 en zal met de tweede supplettoire begroting voor 2019 en meerjarig in de ontwerpbegroting 2020 worden toegewezen aan de betreffende artikelen.

11. Eindejaarsmarge Defensie

Dit betreft de toevoeging van de eindejaarsmarge 2018 van € 81,5 miljoen aan de begroting van Defensie.

12. Eindejaarsmarge HGIS

Dit betreft de toevoeging van de eindejaarsmarge van het Budget Internationale Veiligheid (BIV) 2018 van € 48,1 miljoen; onderdeel van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS). Deze middelen zijn toegevoegd aan het BIV-budget voor 2019.

13. Interdepartementale budgetoverhevelingen

Vanuit Defensie is onder andere € 6,3 miljoen overgeheveld naar Justitie en Veiligheid (J&V) voor onderhoud aan het C2000 communicatiesysteem (het communicatiesysteem voor ambulance-diensten, brandweer, KMar en politie) en € 1,5 miljoen naar Binnenlandse Zaken (BZK) ten behoeve van integrale kabelinterceptie.

Daarnaast heeft een aantal ministeries budget overgeheveld naar Defensie voor het uitvoeren van activiteiten. Het betreft onder meer € 15,3 miljoen vanuit het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor de inzet van de Koninklijke marechaussee bij de beveiliging van Nederlandse hoog risico vertegenwoordigingen van het Koninkrijk der Nederlanden in het buitenland. Daarnaast wordt € 3 miljoen overgeheveld voor artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten vanuit Infrastructuur en Waterstaat (I&W) voor noodsteun en betonningstaken uitgevoerd door de Kustwacht Nederland. De overige budgetoverhevelingen naar Defensie zijn relatief klein, zoals de bijdrage van J&V (€ 0,4 miljoen) voor een *Liaison Officer* en *Back Office* functie in Londen.

Per saldo stijgt de begroting van Defensie als gevolg van de interdepartementale budgetoverhevelingen met € 7,8 miljoen.

2.4 Ontvangstenmutaties

Ontvangstenoverzicht (bedragen x € 1.000)

Toelichting	Omschrijving	Artikelen	Totaal
	Begroting 2019 (incl. amendementen en NvW'n)		311.693
	Belangrijkste suppletoire mutaties		
1	Afdracht surplus eigen vermogen agentschap DTO	7	11.564
	Overige mutaties		2.247
	Stand 1e suppletoire begroting 2018		325.504

De totalen kunnen afwijken van de som van de lossen delen als gevolg van afrondingen

Toelichting overzicht ontvangstenmutaties

1. Afdracht surplus eigen vermogen agentschap DTO

Het ontvangstenbudget stijgt met € 11,6 miljoen door de afdracht, conform regeling agentschappen, van het surplus aan eigen vermogen van het agentschap DTO.

2.5 Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Inzet

Artikel 1 Inzet (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	171.739		171.739	48.081	219.820				
Uitgaven	199.488		199.488	48.081	247.569				
Waarvan juridisch verplicht	13%				40%				
Opdracht Inzet	199.488		199.488	48.081	247.569				
– Crisisbeheersingsoperaties (BIV/HGIS)	188.482		188.482	48.081	236.563				
– Financiering nationale inzet krijgsmacht	3.206		3.206		3.206				

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
– Overige inzet	7.800		7.800		7.800				
Programma ontvangsten	6.707		6.707		6.707				
– Crisisbeheersingsoperaties (BIV/HGIS)	1.407		1.407		1.407				
– Overige inzet	5.300		5.300		5.300				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 2,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Programma-uitgaven

Het beschikbare programma-uitgavenbudget stijgt met € 48,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de toevoeging van de eindejaarsmarge BIV 2018. Deze middelen worden toegevoegd aan het BIV-budget in 2019.

Beleidsartikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten

Artikel 2 Taakuitvoering Zeestrijdkrachten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	842.097		842.097	13.491	855.588	1.611	2.383	2.006	3.275
Uitgaven	842.097		842.097	13.491	855.588	1.611	2.383	2.006	3.275
Waarvan juridisch verplicht	75%				98%				
Opdracht Gereedstelling en instandhouding Commando ZSK	173.191		173.191	8.622	181.813	109	660	2.091	2.090
– gereedstelling	30.644		30.644	2.339	32.983	– 8.431	– 7.873	898	897
– instandhouding	142.547		142.547	6.283	148.830	8.540	8.533	1.193	1.193
Personele uitgaven	630.314		630.314	14.470	644.784	3.236	3.262	3.408	4.682
– waarvan eigen personeel	596.426		596.426	4.446	600.872	2.128	2.149	2.293	3.563
– waarvan externe inhuur	1.841		1.841	7.089	8.930	500	500	500	500
– waarvan overige personele exploitatie	32.047		32.047	2.935	34.982	608	613	615	619
Materiële uitgaven	38.592		38.592	– 9.601	28.991	– 1.734	– 1.539	– 3.493	– 3.497
– waarvan IT	1.264		1.264	12	1.276	22	22	22	23
– waarvan huisvesting en infra	5.232		5.232	894	6.126	86	88	89	88
– waarvan overige materiële exploitatie	32.096		32.096	– 10.507	21.589	– 1.842	– 1.649	– 3.604	– 3.608
Apparaatsontvangsten	20.429		20.429		20.429				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Programma-uitgaven

Het budget voor instandhouding stijgt per saldo met € 6,3 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door (technische) herschikkingen binnen het artikel als gevolg van een gewijzigde begrotingsindeling (€ 2,3 miljoen), een herschikking binnen de begroting van DMO naar CZSK voor de verwerving van nachtzichtapparatuur (€ 2,1 miljoen) en het vernieuwen van het onderhoudscontract van de Dornier vliegtuigen (1,4 miljoen). Het oude contract viel onder gereedstelling en het nieuwe contract valt nu onder instandhouding.

Apparaatsuitgaven

Het budget voor personele uitgaven stijgt per saldo met € 14,5 miljoen, voornamelijk als gevolg van herschikkingen binnen de begroting voor de VUT/WUL compensatie (€ 10,5 miljoen) en ontwikkeling van de pensioenlasten (€ 2,7 miljoen).

Het budget voor materiële uitgaven daalt per saldo met € 9,6 miljoen. Er wordt € 6,6 miljoen overgeheveld naar andere artikelen voor de Defensiebrede maatregelen op het gebied van *iDevices*, vastgoed en de Personeelsagenda. Daarnaast is er een herschikking binnen het artikel van € 3,5 miljoen tussen materiële uitgaven, opleidingen en overige personele uitgaven. In 2019 gaat CZSK meer opleidingen draaien en wordt er meer uitgegeven aan behoud en werving.

Beleidsartikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten

Artikel 3 Taakuitvoering Landstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	1.427.287		1.427.287	- 48.988	1.378.299	- 23.318	- 19.012	- 17.684	- 15.598
Uitgaven	1.427.287		1.427.287	- 48.988	1.378.299	- 23.318	- 19.012	- 17.684	- 15.598
Waarvan juridisch verplicht	82%				103%				
Opdracht gereedstelling en instandhouding CLAS	227.387		227.387	- 3.186	224.201				
- gereedstelling	77.294		77.294	- 6.841	70.453				
- instandhouding	150.093		150.093	3.655	153.748				
Personele uitgaven	1.130.223		1.130.223	- 31.931	1.098.292	- 12.198	- 7.125	- 5.666	- 3.560
- waarvan eigen personeel	1.077.771		1.077.771	- 42.771	1.035.000	- 12.693	- 7.633	- 6.370	- 4.284
- waarvan externe inhuur	2.204		2.204	11.705	13.909	96			
- waarvan overige personele exploitatie	50.248		50.248	- 865	49.383	399	508	704	724
Materiële uitgaven	69.677		69.677	- 13.871	55.806	- 11.120	- 11.887	- 12.018	- 12.038
- waarvan overige materiële exploitatie	69.677		69.677	- 13.871	55.806	- 11.120	- 11.887	- 12.018	- 12.038
Apparaatsontvangsten	6.432		6.432		6.432				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Programma-uitgaven

Het budget voor gereedstelling daalt per saldo met € 6,8 miljoen. CLAS draagt, voornamelijk vanwege een lagere personele vulling, uit het gereedstellingsbudget € 7,5 miljoen bij aan de Defensiebrede VUT/WUL-compensatie. Ook draagt CLAS uit het gereedstellingsbudget € 3,1 miljoen bij aan Defensiebrede maatregelen op het gebied van *iDevices* (zie ook de materiële uitgaven), vastgoed en de Personeelsagenda.

Apparaatsuitgaven

Het budget voor personele uitgaven daalt per saldo met € 31,9 miljoen. Per saldo draagt de CLAS, voornamelijk vanwege een lagere personele vulling, uit het budget voor salarissen eigen personeel € 29,0 miljoen bij aan de eerder genoemde Defensiebrede VUT/WUL-compensatie. Daarnaast draagt CLAS € 10,8 miljoen bij aan Defensiebrede maatregelen op het gebied van *iDevices*, vastgoed en de Personeelsagenda. Ook is budget herschikt binnen de begroting voor de overgang van instructeurs naar DOSCO (€ 5,9 miljoen) en voor het Defensie Cyber Commando naar de Bestuursstaf (€ 5,8 miljoen).

Het budget voor materiële uitgaven daalt per saldo met € 13,9 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een herschikking binnen de begroting als gevolg van het overhevelen van het Defensie Cyber Commando van CLAS naar de Bestuursstaf (€ 7,5 miljoen) en een herschikking binnen de begroting voor het vervangen van defibrillatoren door het DOSCO (€ 4,2 miljoen).

Beleidsartikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten

Artikel 4 Taakuitvoering Luchtstrijdkrachten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^o supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^o supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	799.984		799.984	11.654	811.638	91	4.175	5.509	8.734
Uitgaven	799.984		799.984	11.654	811.638	91	4.175	5.509	8.734
Waarvan juridisch verplicht	72%				98%				
Opdracht Gereedstelling en instandhouding CLSK	258.651		258.651	- 201	258.450	- 1.344	2.705	1.697	4.907
- gereedstelling	18.884		18.884		18.884				
- instandhouding	239.767		239.767	- 201	239.566	- 1.344	2.705	1.697	4.907
Personele uitgaven	470.447		470.447	12.742	483.189	- 5.687	- 5.665	- 3.921	- 8.023
- waarvan eigen personeel	435.022		435.022	7.440	442.462	3.650	3.672	3.812	3.827
- waarvan externe inhuur				5.876	5.876				
- waarvan overige personele exploitatie	35.425		35.425	- 574	34.851	- 9.337	- 9.337	- 7.733	- 11.850
Materiële uitgaven	70.886		70.886	- 887	69.999	7.122	7.135	7.733	11.850
- waarvan overige materiële exploitatie	70.886		70.886	- 887	69.999	7.122	7.135	7.733	11.850
Apparaatsontvangsten	12.043		12.043		12.043				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Apparaatsuitgaven

Het budget voor personele uitgaven stijgt per saldo met € 12,7 miljoen, voornamelijk als gevolg van herschikkingen binnen de begroting voor de VUT/WUL compensatie (€ 10,8 miljoen) en ontwikkeling van de pensioenlasten (€ 1,7 miljoen).

Beleidsartikel 5 Taakuitvoering Koninklijke Marechaussee

Artikel 5 Taakuitvoering marechaussee (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	405.344		405.344	16.487	421.831	1.208	1.311	1.268	1.906
Uitgaven	405.344		405.344	16.487	421.831	1.208	1.311	1.268	1.906
Waarvan juridisch verplicht	93%				97%				
Opdracht Inzet KMar – gereedstelling	6.628		6.628	400	7.028				
	6.628		6.628	400	7.028				
Personele uitgaven	385.090		385.090	16.720	401.810	970	1.062	1.304	1.906
– waarvan eigen personeel	366.457		366.457	13.101	379.558	966	1.058	1.311	1.912
– waarvan externe inhuur	863		863	3.283	4.146				
– waarvan overige personele exploitatie	17.770		17.770	336	18.106	4	4	– 7	– 6
Materiële uitgaven	13.626		13.626	– 633	12.993	238	249	– 36	
– waarvan overige materiële exploitatie	13.626		13.626	– 633	12.993	238	249	– 36	
Apparaatsontvangsten	4.587		4.587		4.587				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Apparaatsuitgaven

Het budget voor personele uitgaven stijgt per saldo met € 16,7 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door herschikkingen binnen de begroting voor de VUT/WUL compensatie (€ 8,4 miljoen) en ontwikkeling van de pensioenlasten (€ 1,5 miljoen). Daarnaast is er een interdepartementale budgetoverheveling vanuit Buitenlandse Zaken voor de beveiliging van ambassades door de Brigade Speciale Beveiliging (€ 9,2 miljoen) en een budgetoverheveling naar de Dienst Bewaken & Beveiligen en Ondersteuning (DBBO) voor ondersteuning van het grensproces en bewaken/beveiligen van diverse objecten (€ 2,5 miljoen) gedaan.

Beleidsartikel 6 Investerings krijgsmacht

Artikel 6 Investerings krijgsmacht (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	5.115.563		5.115.563	19.273	5.134.836	12.990	9.862	10.763	17.763

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Opdracht Voorzien in nieuw materieel	4.447.178		4.447.178	14.003	4.461.181	4.070	3.572	6.703	13.703
Opdracht Voorzien in infrastructuur	226.249		226.249	- 40	226.209	1.460	- 40	- 40	- 40
Opdracht Voorzien in ICT	332.230		332.230	5.310	337.540	7.460	6.330	4.100	4.100
Bekostiging Wetenschappelijk onderzoek	75.236		75.236		75.236				
Bijdrage aan de NAVO	31.770		31.770		31.770				
Reserve valutaschommelingen	2.900		2.900		2.900				
Uitgaven	2.839.964		2.839.964	19.273	2.859.237	12.990	9.862	10.763	17.763
Waarvan juridisch verplicht	65%				96%				
Opdracht Voorzien in nieuw materieel	2.133.671		2.133.671	14.003	2.147.674	4.070	3.572	6.703	13.703
Opdracht Voorzien in infrastructuur	264.157		264.157	- 40	264.117	1.460	- 40	- 40	- 40
Opdracht Voorzien in IT	332.230		332.230	5.310	337.540	7.460	6.330	4.100	4.100
Bekostiging Wetenschappelijk onderzoek	75.236		75.236		75.236				
Bijdrage aan de NAVO	31.770		31.770		31.770				
Reserve valutaschommelingen	2.900		2.900		2.900				
Programma ontvangsten	123.056		123.056	1.500	124.556				
- Verkoopopbrengsten groot materieel (strategisch)	73.886		73.886		73.886				
- Overige ontvangsten materieel	33.700		33.700	1.500	35.200				
- Verkoopopbrengsten infrastructuur (strategisch)	10.050		10.050		10.050				
- Overige ontvangsten infrastructuur	2.120		2.120		2.120				
- Overige ontvangsten IT, WOO en NAVO	3.300		3.300		3.300				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Opdracht voorzien in nieuw materieel

Het budget voor voorzien in nieuw materieel is verhoogd met per saldo € 14 miljoen, met name als gevolg van herschikkingen in de begroting om te voorzien in de *midlife update* van de zware bergingsvoertuigen (€ 5,0 miljoen van artikel 3, CLAS), de aanschaf van defibrillatoren (€ 4,2 miljoen van artikel 3, CLAS) en de voertuigbehoefte van het Defensie Cyber Commando (€ 2,6 miljoen van artikel 3, CLAS).

Er is sprake van een risico op onderuitputting in dit jaar. De aankomende periode wordt gebruikt om dit risico verder in kaart te brengen en te bezien welke mogelijkheden voorhanden zijn om planning, raming en de realisatie van projecten te optimaliseren.

Beleidsartikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie

Artikel 7 Ondersteuning krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	932.220		932.220	- 2.315	929.905	2.419	3.008	1.125	- 8.505
Uitgaven	932.220		932.220	- 2.315	929.905	2.419	3.008	1.125	- 8.505
Waarvan juridisch verplicht	52%				108%				
Opdracht Logistieke ondersteuning	386.696		386.696	- 72.230	314.466	- 18.589	- 12.436	- 11.849	- 10.465
- gereedstelling	282.103		282.103	- 63.516	218.587	- 9.982	- 3.809	- 3.315	- 1.931
- instandhouding	104.593		104.593	- 8.714	95.879	- 8.607	- 8.627	- 8.534	- 8.534
Personele uitgaven	357.098		357.098	42.691	399.789	2.681	2.719	2.715	2.707
- waarvan eigen personeel	312.707		312.707	5.620	318.327	2.677	2.715	2.711	2.707
- waarvan externe inhuur	31.384		31.384	34.300	65.684	4	4	4	
- waarvan overige personele exploitatie	13.007		13.007	2.771	15.778				
Materiële uitgaven	188.426		188.426	27.224	215.650	18.327	12.725	10.259	- 747
- waarvan IT	132.554		132.554	27.963	160.517	18.844	15.844	13.421	2.415
- waarvan overige materiële exploitatie	55.872		55.872	- 739	55.133	- 517	- 3.119	- 3.162	- 3.162
Apparaatsontvangsten	32.406		32.406	11.564	43.970				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Programma-uitgaven

Het budget voor gereedstelling daalt per saldo met € 63,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door vrijval op het brandstoffenbudget als gevolg van verwachte lagere vatprijzen en een gewijzigde dollarkoers (€ 42,4 miljoen), wat ten dele binnen DMO is ingezet voor externe inhuur, zoals toegelicht wordt onder de apparaatsuitgaven. DMO draagt uit het gereedstellingsbudget, voornamelijk uit de vrijval op het brandstoffenbudget, daarnaast € 20 miljoen bij aan de Defensiebrede VUT/WUL-compensatie. Ook draagt DMO vanuit de onderrealisatie (op het gereedstellingsbudget) € 9,2 miljoen bij aan Defensiebrede maatregelen op het gebied van *iDevices* (zie ook de materiële uitgaven), vastgoed en de Personeelsagenda.

Het budget voor instandhouding daalt per saldo met € 8,7 miljoen, voornamelijk als gevolg van een overheveling van F-35 instandhoudingsbudget (€ 7,2 miljoen) van DMO naar CLSK.

Apparaatsuitgaven

Het budget voor personele uitgaven stijgt per saldo met € 42,7 miljoen. Het betreft hier met name € 34,3 miljoen externe inhuur die gefinancierd wordt uit vrijval van het brandstoffenbudget. Deze inhuur is nodig om de groei van de organisatie op te vangen. Ook is meer budget toegekend voor VUT/WUL-compensatie (€ 2,6 miljoen) en ontwikkeling van de pensioenlasten (€ 2,3 miljoen).

Het budget voor materiële uitgaven stijgt per saldo met € 27,2 miljoen, voornamelijk als gevolg van het toekennen van € 26 miljoen voor het aanschaffen van extra *iDevices*. Daarnaast zijn er diverse overhevelingen vanuit de materiële uitgaven van en naar andere departementen van per saldo – € 7,6 miljoen, waaronder de overheveling van € 6,3 miljoen naar het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor onderhoud aan het C2000 communicatiesysteem.

Beleidsartikel 8 Defensie Ondersteuningscommando

Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	1.279.776		1.279.776	51.183	1.330.959	15.028	8.457	9.437	9.352
Uitgaven	1.279.776		1.279.776	51.183	1.330.959	15.028	8.457	9.437	9.352
Waarvan juridisch verplicht	50%				88%				
Opdracht Dienstverlenende eenheden									
– gereedstelling									
– instandhouding									
Personele uitgaven	705.328		705.328	26.336	731.664	11.511	11.238	10.918	12.833
– waarvan eigen personeel	564.034		564.034	20.077	584.111	7.167	7.386	7.383	9.312
– waarvan externe inhuur	2.678		2.678	4.087	6.765	500			
– waarvan overige personele exploitatie	127.578		127.578	– 1.180	126.398	2.944	2.952	2.635	2.621
– waarvan overig; attachés	11.038		11.038	3.352	14.390	900	900	900	900
Materiële uitgaven	537.942		537.942	23.747	561.689	3.517	– 2.781	– 1.481	– 3.481
– waarvan bijdrage huisvesting en infrastructuur	336.671		336.671	27.297	363.968	1.269	1.624	2.318	2.126
– waarvan overige materiële exploitatie	194.353		194.353	– 3.950	190.403	– 88	– 4.805	– 4.199	– 6.007
– waarvan overige exploitatie; attachés	6.918		6.918	400	7.318	2.336	400	400	400
– Nationaal Fonds Ereschuld	36.506		36.506	1.100	37.606				
Apparaatsontvangsten	80.988		80.988		80.988				

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Apparaatsuitgaven

Het budget voor de personele uitgaven stijgt per saldo met € 26,3 miljoen. Aan de uitgaven voor eigen personeel is € 20,1 miljoen toegevoegd. Dit komt onder andere door de toevoeging van € 9,2 miljoen voor de Defensiebrede VUT/WUL-compensatie. Daarnaast wordt de stijging van het budget veroorzaakt door de toevoeging van € 4,2 miljoen voor de inzet van personeel op Defensielocaties waarvan bij Defensienota besloten is om deze open te houden en de overheveling van € 5,9 miljoen van het CLAS voor de overgang van ROC-instructeurs van de Koninklijke Militaire School (KMS) naar DOSCO bij de opleidingen Veiligheid en Vakmanschap (VeVa). Aan de uitgaven voor externe inhuur is € 4,1 miljoen toegevoegd. Deze stijging wordt veroorzaakt door de overheveling van € 2,5 miljoen van de KMar naar DOSCO voor de inhuur van ongewapend bewakings- en beveiligingspersoneel via de Defensie Bewakings- en Beveiligingsorganisatie (DBBO) om beveiligingstaken van

de KMar over te nemen. De KMar kan zo extra ingezet worden op Schiphol.

Het budget voor de materiële uitgaven stijgt per saldo met € 23,7 miljoen. De bijdrage voor huisvesting en infrastructuur stijgt met € 27,3 miljoen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de toevoeging van € 17,0 miljoen voor het verminderen van achterstallig onderhoud aan vastgoed en het verbeteren van de legering. Dit bedrag maakt deel uit van de € 25 miljoen voor het verminderen van het achterstallig onderhoud op vastgoed, het verbeteren van de legering en de facilitaire dienstverlening die beschikbaar gesteld is vanuit de, vooral vanwege personele ondervulling, verwachte onderrealisatie. Daarnaast is € 10,2 miljoen middels een interne herschikking van de prijsbijstelling uit 2018 naar deze post overgeheveld vanuit overige materiële exploitatie, vanwege de hogere prijsstijgingen in de huidige vastgoedmarkt.

Niet-Beleidsartikel 9 Algemeen

Artikel 9 Algemeen (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	105.779		105.779	2.138	107.917	13.819	3.166	1.239	1.425
Uitgaven	105.779		105.779	2.138	107.917	13.819	3.166	1.239	1.425
Subsidies	30.980		30.980	- 150	30.830	- 150	- 150	- 150	- 150
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	57.143		57.143	- 10.080	47.063	- 80	- 80	- 60	0
Opdrachten	13.656		13.656	5.247	18.903	3.928	3.875	1.928	2.054
Bekostiging	4.000		4.000	- 479	3.521	- 479	- 479	- 479	- 479
Inkomensoverdrachten – Reservering Regeling Uitkering chroom 6 Defensie				7.600	7.600	10.600			

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 2,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Programma-uitgaven

Het budget voor de programma-uitgaven stijgt per saldo met € 2,1 miljoen. De bijdrage aan (inter)nationale organisaties daalt met € 10,1 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door het overhevelen van € 10 miljoen naar de Defensieonderdelen voor de uit te voeren activiteiten in 2019 voor de *Very high readiness Joint Task Force (VJTF)*. Het budget voor opdrachten stijgt met € 5,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door de overheveling van € 3,9 miljoen voor de uitvoering van de Personeelsagenda. Tot slot is er bij inkomstenoverdrachten € 18,2 miljoen voor de Regeling Uitkering chroom 6 Defensie uit 2018 doorgeschoven naar de komende jaren. Dit is het restant van de in 2018 bij Defensienota gereserveerde € 20 miljoen voor de regeling. Hiervan is € 7,6 miljoen in 2019 en € 10,6 miljoen in 2020 toegevoegd aan de begroting.

Niet-Beleidsartikel 10 Apparaat kerndepartement

Artikel 10 Apparaat Kerndepartement (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^o supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^o supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	1.626.034		1.626.034	- 15.613	1.610.421	9.376	8.267	7.538	2.797
Uitgaven	1.626.034		1.626.034	- 15.613	1.610.421	9.376	8.267	7.538	2.797
Personele uitgaven	1.601.300		1.601.300	- 34.466	1.566.834	- 3.704	- 2.621	- 1.213	394
- waarvan eigen personeel	209.379		209.379	- 29.334	180.045	- 2.978	1.066	1.645	1.248
- waarvan externe inhuur	30		30	5.434	5.464	3.105	- 30	- 30	- 30
- waarvan overige personele exploitatie	8.957		8.957	928	9.885	- 18	- 18	16	48
- waarvan uitkeringen	1.382.934		1.382.934	- 11.494	1.371.440	- 3.813	- 3.639	- 2.844	- 872
Materiele uitgaven	24.734		24.734	18.853	43.587	13.080	10.888	8.751	2.403
- waarvan overige materiële exploitatie	24.734		24.734	18.853	43.587	13.080	10.888	8.751	2.403
Apparaatsontvangsten	25.045		25.045	747	25.792	747	747	747	747

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Apparaatsuitgaven

Het budget voor de personele uitgaven daalt per saldo met € 34,5 miljoen. Het budget voor eigen personeel daalt met € 29,3 miljoen. Dit komt grotendeels, voornamelijk vanwege een lagere personele vulling, door een bijdrage van € 22,5 miljoen van de Bestuursstaf aan de Defensiebrede VUT/WUL-compensatie. Daarnaast is het budget gedaald door het herverdelen van € 7,3 miljoen. Het verwachte overschot op eigen personeel door een lagere personele vulling is overgeheveld naar onder andere externe inhuur om alsnog de juiste personele capaciteiten te verkrijgen. Het budget voor uitkeringen daalt met € 11,5 miljoen. Dit komt voornamelijk door € 14,8 miljoen aan bijdrage van de Bestuursstaf aan Defensiebrede maatregelen op het gebied van *iDevices*, vastgoed en de Personeelsagenda.

Het budget voor de materiële uitgaven stijgt per saldo met € 18,9 miljoen. Dit komt onder andere door de overheveling van € 13,6 miljoen van het CLAS naar de Bestuursstaf voor het hierbij onderbrengen van het Defensie Cyber Commando (DCC), de interne herschikking van € 2,1 miljoen vanuit het verwachte overschot op eigen personeel voor uitbestedingsopdrachten en door de interne herschikking van € 2,1 miljoen voor de materiële uitgaven van het Special Operations Command (SOCOM).

Niet-Beleidsartikel 11 Geheim

Artikel 11 Geheim (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^o supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^o supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	7.586		7.586	1.078	8.664	1.200	1.200	1.200	1.200

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Geheime uitgaven	7.586		7.586	1.078	8.664	1.200	1.200	1.200	1.200
Totaal uitgaven	7.586		7.586	1.078	8.664	1.200	1.200	1.200	1.200

Niet-Beleidsartikel 12 Nog onverdeeld

Artikel 12 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019	Mutaties via NvW, moties en amende- menten	Vastge- stelde begroting 2019	Mutatie 1 ^e supple- toire begroting 2019	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019	mutatie 2020	mutatie 2021	mutatie 2022	mutatie 2023
Verplichtingen	11.494		11.494	308.314	319.808	263.891	489.864	594.792	638.247
Loonbijstelling									
Prijsbijstelling									
Nader te verdelen	11.494		11.494	308.314	319.808	263.891	489.864	594.792	638.247
Onvoorzien									
Totaal uitgaven	11.494		11.494	308.314	319.808	263.891	489.864	594.792	638.247

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 1,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Loonbijstelling

De loonbijstelling tranche 2019 van € 144,1 miljoen is toegevoegd aan de Defensiebegroting. Deze tranche bestaat uit een vergoeding voor de contractloonontwikkeling en de ontwikkeling in sociale werkgeverslasten. De loonbijstelling is geparkeerd op artikel 12 en zal met de tweede suppletoire begroting voor 2019 en meerjarig in de ontwerpbegroting 2020 worden toegewezen aan de betreffende artikelen.

Prijsbijstelling

De prijsbijstelling tranche 2019 van € 91,5 miljoen is toegevoegd aan de Defensiebegroting. De prijsstelling is geparkeerd op artikel 12 en zal met de tweede suppletoire begroting voor 2019 en meerjarig in de ontwerpbegroting 2020 worden toegewezen aan de betreffende artikelen.

Eindejaarsmarge Defensie

Dit betreft de toevoeging van de eindejaarsmarge 2018 van € 81,6 miljoen aan de begroting van Defensie.

Capaciteitsdoelstellingen NAVO

De Minister-President heeft in december het nationaal plan Defensie-uitgaven bij de NAVO aangeboden. In dit plan bevestigt de regering haar politieke intentie structureel te investeren in een aantal prioritaire capaciteiten, die aansluiten bij de capaciteitendoelstellingen van de NAVO. In lijn met deze intentieverklaring wordt hiervoor structureel extra geld vrijgemaakt. De extra middelen worden primair aangewend voor prioritaire capaciteiten. Zodra de precieze bestedingsdoelen zijn bepaald, worden de middelen doorverdeeld naar de betreffende artikelen.